

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL

SBO Noorderlicht

**SAMEN
DOELEN
BEREIKEN**

NOORDERLICHT IS EEN BIEZONDERWIJS SCHOOL

Inhoudsopgave

Vooraf

Leeswijzer

1 Deel 1: Algemeen	4
1.1 Organisatiestructuur	5
1.2 Kernwaarden, missie en visie	6
1.3 Algemene beschrijving van de leerlingpopulatie	7
1.4 Specifieke beschrijving van de leerlingpopulatie	7
1.5 Vastgestelde en vermoedelijke diagnoses	8
1.6 Intelligentiegegevens	9
2 Deel 2: BASISONDERSTEUNING	12
2.1 Basisaanpak	12
2.2 Didactische basisaanpak	12
2.3 Onderwijsmodel EDI	12
2.4 Pedagogische basisaanpak	13
2.5 Visie	13
2.6 Traumasensitief lesgeven	13
2.7 Positive Behavior Support (PBS) / Positief School Klimaat (PSK)	13
2.8 Inhoud van het onderwijs	14
2.9 Werken vanuit een uitstroombestemming	15
2.10 Schoolstandaard	16
2.11 Schoolstandaard Sociaal Maatschappelijke Competenties	18
2.12 OPP	18
2.13 De leerling in beeld vanuit een cyclisch proces	19
2.14 Specifieke ondersteuningsbehoeften en aanbod	19
2.15 Zorgniveaus	20
2.16 Executieve functies	21
2.17 Sociale en maatschappelijke ontwikkeling	21
2.18 Burgerschap	21
3 Deel 3: EXTRA ONDESTEUNING	23
3.1 IVO velden	23
3.2 Samenwerkingspartners	23
3.3 Schoolvoorbereidende Groep	24
3.4 Interne Specifieke Expertise	25
3.5 Materialen	27
3.6 Ambities Noorderlicht	28
4 Bijlagen	30

Vooraf

In het kader van Passend onderwijs dienen alle (speciaal)basisscholen een schoolondersteuningsprofiel op te stellen. In het profiel wordt een beeld gegeven van de mogelijkheden en ambities die de school heeft als het gaat om het bieden van onderwijsondersteuning aan leerlingen.

Richtlijnen voor het schrijven van een schoolondersteuningsprofiel zijn:

- Het is gerelateerd aan het schoolplan (kwaliteit van onderwijs) en de schoolgids (wijze waarop ondersteuning vorm wordt gegeven);
- Het is een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de school;
- Het wordt geschreven door de directie van de school, in samenspraak met het team;
- Het wordt tenminste eenmaal per 4 jaar vastgesteld, maar mocht het nodig zijn doen wij dit jaarlijks;
- Het dient ter advies voorgelegd te worden aan de medezeggenschapsraad.

Afspraken op het niveau van het samenwerkingsverband

Noorderlicht is aangesloten bij het samenwerkingsverband Plein 013; dit is een samenwerkingsverband voor scholen in Tilburg en omgeving. De individuele schoolondersteuningsprofielen worden binnen Plein 013 gebruikt om tot een dekkend aanbod binnen de regio te komen. Jaarlijks evalueert Plein 013 in hoeverre de scholen aan de basisondersteuning voldoen en stelt vast of de arrangementen moeten worden aangepast om in een dekkend aanbod te voorzien.

Dit schoolondersteuningsprofiel geeft inzicht in de mate waarin en de wijze waarop wij de leerlingen van onze scholen ondersteuning bieden. Noorderlicht hanteert het schoolondersteuningsprofiel als een kaderstellend en richtinggevend document zodat de directie en de teamleden samen blijven focussen op ontwikkeling.

Met vriendelijke groet,

Stephan Gijsman

Directeur

Marian de Brouwer, Yvonne Koppelmans

Adjunct-directeuren

Leeswijzer

Het schoolondersteuningsprofiel bestaat uit drie delen:

Deel 1 Algemeen

In dit deel staan de algemene gegevens van onze school, de organisatiestructuur, de kernwaarden, visie en missie, de contactgegevens, onze visie op specialistisch onderwijs en algemene gegevens m.b.t. onze leerling populatie in de school op basis waarop het ondersteuningsprofiel is gebaseerd.

Met deze gegevens schetsen we een algemeen beeld van de school met betrekking tot het kwaliteitszorgstelsel.

Deel 2 Basisondersteuning

In dit deel staat de basisondersteuning omschreven. De basisondersteuning beschrijft het niveau van ondersteuning dat van alle scholen uit het samenwerkingsverband wordt verwacht en wat wij als SBO-school bieden. De afspraken over de invulling van de basisondersteuning zijn op het niveau van het samenwerkingsverband vastgesteld en vertaald naar schoolniveau. In dit deel wordt duidelijk waar onze school voor staat en waar ontwikkelpunten liggen met betrekking tot de basisondersteuning.

Deel 3 Extra ondersteuning

In dit deel wordt de extra ondersteuning beschreven. De extra ondersteuning beschrijft de ondersteuningsmogelijkheden die verder gaan dan de afspraken die gemaakt zijn over de basisondersteuning. Deze extra ondersteuning wordt omschreven in termen van arrangementen en wordt al dan niet aangeboden in samenwerking met externe samenwerkingspartners.

Handreiking Plein 013

Vanuit Plein 013 is een Handreiking Schoolondersteuningsprofiel opgesteld met een set van basisafspraken voor het opstellen van het schoolondersteuningsprofiel. Deze manier maakt het mogelijk om scholen met elkaar te vergelijken.

Het schoolondersteuningsprofiel gaat met name over de extra ondersteuning die op onze school geboden wordt. De extra ondersteuning wordt beschreven in de termen van de vijf IVO velden. IVO staat voor Indiciestelling Vanuit Onderwijsbehoeften. Wij kiezen ervoor om de basisondersteuning ook in het schoolondersteuningsprofiel op te nemen aangezien dit ook de basis inzichtelijk maakt van het onderwijs wat wij aanbieden.

Drie scholen, drie schoolondersteuningsprofielen

Noorderlicht, Zonnestein en Westerwel willen zich de komende jaren sterk door ontwikkelen naar één SBO-organisatie. De scholen werken intensief samen om een sterk en kwalitatief goed antwoord op de snel veranderende omgeving te kunnen bieden vanuit eenzelfde perspectief.

Op iedere SBO-school hebben we voor de SBO-leerling een passende plek waar we kunnen voldoen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Afhankelijk van de leerlingpopulatie die per SBO verschilt wordt de expertise op basis van de schaalgrootte op verschillende manieren georganiseerd. Hierdoor zijn de diverse expertises op iedere SBO-school aanwezig. De onderlinge samenwerking tussen de drie SBO-scholen zorgt hierbij voor kwaliteitsborging.

Dit schoolondersteuningsprofiel is geschreven voor Noorderlicht. Er zitten overeenkomstige stukken in die ook terug te vinden zijn in de schoolondersteuningsprofielen van Westerwel en Zonnestein, maar ook schoolspecifieke onderdelen die gezamenlijk zorgen voor dekkend geheel.

1 Deel 1: Algemeen

Algemene gegevens

Contactgegevens

Naam School	Noorderlicht
BRIN nummer	11XT
Adres	De Schans 135
Postcode	5011 EN
Plaats	Tilburg
Gemeente	Tilburg
Telefoon	013-4551327
Website	www.sbonoorderlicht.nl
E-mail	info.noorderlicht@biezonderwijs.nl
Schoolbestuur	Biezonderwijs
Samenwerkingsverband	Samenwerkingsverband Plein 013

De scholen binnen Stichting Biezonderwijs staan bekend als scholen voor speciaal (basis)onderwijs en voortgezet (speciaal) onderwijs waar kinderen en jongeren kansen krijgen. Wij streven ernaar dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen in een geborgen, veilige setting, zodat de leerlingen met plezier naar school gaan. Deze visie geeft richting aan de dagelijkse onderwijspraktijk en wordt in diverse andere beleidsdocumenten verder uitgewerkt. Het gehele schoolteam heeft de taak om zorg te dragen voor het aanbieden van een optimaal leeraanbod op school, waar elke leerling zo optimaal mogelijk gebruik van kan maken en zich daardoor zo maximaal mogelijk kan ontwikkelen.

Noorderlicht, Westerwel en Zonnestein zijn scholen voor Speciaal Basis Onderwijs (SBO). Wij verzorgen speciaal basisonderwijs aan leerlingen met specifieke ondersteunings- en begeleidingsbehoeften met betrekking tot leren, gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Samen met basisscholen uit de omgeving maken wij deel uit van het samenwerkingsverband Plein013. Het is onze verantwoordelijkheid dat leerlingen die zorg nodig hebben, ook de hulp krijgen die bij hen past. We vinden het belangrijk dat we deze hulp zo dicht mogelijk in de buurt van het kind zoeken. Binnen onze school stimuleren wij kinderen tot groei. We willen dat leerlingen zich thuis voelen en Noorderlicht als een fijne school ervaren. Wij zorgen daarom voor een goede relatie tussen leerling en leerkracht en laten leerlingen succes ervaren, zodat hun zelfvertrouwen groeit. Onze school zorgt voor een positieve sfeer van rust, orde, regelmaat, duidelijkheid en voorspelbaarheid. We ondersteunen de leerlingen en dagen ze ook uit.

Om dit cyclisch te kunnen volgen en evalueren is een passende zorgstructuur ingericht die toezicht houdt op het opstellen van een passend ontwikkelingsperspectief, inclusief leerroute en onderwijsaanbod voor elke individuele leerling. Dit vergt een specifieke focus van de school. Het bewust meenemen in en samen vormgeven van de ontwikkeldoelen van de leerling creëert gerichtheid op en verantwoordelijkheid voor de eigen ontwikkeling, oftewel eigenaarschap. Door interactie met de ander en passende ondersteuning van de ander kunnen leerlingen zo aangestuurd worden door anderen dat zij boven hun eigen mogelijkheden op dat moment uitstijgen.

Op klasniveau is het belangrijk te onderscheiden wat de leerling/ klas nodig heeft qua aanbod, (waar heeft de klas recht op) en wat wordt in relatie tot dit noodzakelijke aanbod van de leerkracht gevraagd. De leerling is gebaat bij een passend pedagogisch handelen, didactisch handelen en een passende leerroute. Het is aan de leerkracht (in samenwerking met de leerling en zijn ouders/ verzorgers) om dit zo goed mogelijk vorm te geven. De uitwerking hiervan wordt opgenomen in passende beleidskaarten waarin de verschillende onderdelen zorgvuldig worden geformuleerd en gedurende elke periode worden geëvalueerd en bijgesteld, in samenspraak met de kwaliteitscoördinator. Noorderlicht is gehuisvest in een relatief nieuw en modern schoolgebouw gesitueerd in Tilburg-Zuid. De populatie op Noorderlicht is heel divers.

Binnen onze school verzorgen wij specialistisch onderwijs dat gekenmerkt wordt door specifieke opvoedings- leer- en ontwikkelingsvragen, oftewel aanbod en handelen wordt afgestemd op de specifieke doelgroep. Hierbij houden we rekening met en spelen we in op persoonlijke kenmerken van de klas en de leerling (psychopathologie). Dit vergt van de medewerkers dat zij op de hoogte zijn van de kenmerken van de diverse psychopathologische beelden en daarmee afstemmen op hun leerkrachthandelen. Tevens in staat zijn om deze kennis te koppelen aan een passende leerroute en daarbij behorend lesaanbod. Een goede en gedegen analyse van onze leerlingpopulatie is hier randvoorwaardelijk in. Deze analyse heeft als doel om de leerlingpopulatie van Noorderlicht inzichtelijk te maken, zodat we ons onderwijs nog beter af kunnen stemmen op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van alle leerlingen. We bieden al een zeer specifiek pedagogisch aanbod naast ons reguliere didactische aanbod, maar het is goed om te weten op welke manier we nog beter aan kunnen sluiten bij de specifieke doelgroep die Noorderlicht kent.

1.1 Organisatiestructuur

Noorderlicht, Westerwel en Zonnesteek maken deel uit van Stichting Biezonderwijs. Onder het bestuur vallen de volgende zeven scholen en een expertisedienst:

- Noorderlicht;
- Westerwel;
- Zonnesteek;
- Parcours VSO;
- De Bodde SO en VSO;
- De Keyzer SO en VSO;
- Praktijkcollege Tilburg (VO);
- Expertisecentrum “de Kracht”.

De directie van de SBO scholen bestaat uit:

Bovenschools directeur: Stephan Gijsman

Adjunct-directeuren Zonnesteek: Anneke Lindeman en Fort Verheijden

Adjunct-directeuren Westerwel: Laura van der Heide en Lieke Kaal

Adjunct-directeuren Noorderlicht: Marian de Brouwer en Yvonne Koppelmans

1.2 Kernwaarden, missie en visie

Bij Biezonderwijs bieden we onderwijs aan en begeleiden we leerlingen die bij leren en opgroeien extra ondersteuning nodig hebben. Als experts in specialistisch onderwijs bereiden we hen optimaal voor om weerbaar en wendbaar te zijn in de toekomst. Zo zijn we betekenisvol en maken wij voor elke leerling het verschil. Wij kunnen dit, omdat we onze kernwaarden in ons DNA hebben verankerd. Deze waarden geven aan waar wij als organisatie en professionals voor staan.

Samen

We werken samen met leerlingen, hun ouders, onze collega's en met de mensen en instanties om ons heen. Ieder vanuit zijn eigen expertise. In de wetenschap dat we zo het verschil maken voor onze leerlingen. We leggen verbindingen en leren van en met elkaar.

Ontwikkeling

We staan voor goed onderwijs. In een fijne leer- en werkomgeving blijven we onszelf ontwikkelen en zetten we ons in voor de ontwikkeling van onze leerlingen in de breedste zin van het woord. We zien hun mogelijkheden en vinden samen oplossingen, ook als die in eerste instantie niet binnen de huidige regels passen.

Vertrouwen

Leerlingen, ouders, collega's en de mensen in ons netwerk weten dat ze op ons kunnen vertrouwen. We staan voor een veilige omgeving waar we mogen leren van fouten, waar we oog hebben voor elkaar en waar de sfeer open is. Als specialistisch-onderwijsorganisatie hebben we voor onszelf voor de komende jaren twee opdrachten geformuleerd. Zo willen wij onze leerlingen met steeds beter onderwijs optimaal voorbereiden op een succesvol vervolg in de maatschappij. Daarnaast willen we met elkaar een fijne leer- en werkplek creëren, zodat we optimaal kunnen presteren in ons uitdagende werk, dat zo belangrijk is en waar we trots op zijn.

1.3 Algemene beschrijving van de leerlingpopulatie

Leerlingen komen naar Noorderlicht of naar een van de andere SBO-scholen binnen Biezonderwijs, omdat zij een specifieke onderwijsaanpak behoeven op diverse onderwijsbehoeften. Reguliere basisscholen kunnen deze leerlingen niet voldoende in hun onderwijsbehoeften voorzien. Zij hebben (ernstige) beperkingen op cognitief, gedragsmatig en/of psychiatrisch gebied, waardoor de ontwikkeling tijdens hun schoolloopbaan vaak op meerdere gebieden stagneert.

De leerlingen van Noorderlicht krijgen een regulier of een aangepast lesaanbod gericht op het vervolgonderwijs. Ze hebben over het algemeen een beneden- tot gemiddelde intelligentie. Er kan didactisch gezien onderscheid gemaakt worden in een basisarrangement, een verdiept arrangement en een intensief arrangement. Op deze manier krijgt elke leerling op zijn/haar eigen didactische niveau het best passende lesaanbod. In uitzonderlijke gevallen hebben leerlingen een IQ boven of onder deze range. Echter wordt van hen verwacht dat zij wel grotendeels mee kunnen met het voor Noorderlicht reguliere didactische lesaanbod.

Problemen in een onderwijssetting ontstaan vooral doordat onze leerlingen een achterstand hebben opgelopen in de ontwikkeling van leervaardigheden en hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Zij hebben veel moeite met het plannen en organiseren van hun werk, generaliseren, overzicht bewaren enz. Daarnaast hebben leerlingen door de frustratie en de faalangst die ze hebben opgelopen zichzelf vaak een strategie aangeleerd om te overleven. Deze strategie uit zich o.a. in 'acting-out' gedrag. Toch zijn er ook veel leerlingen op Noorderlicht die bekend zijn met internaliserende gedragsproblematiek. De combinatie van beide doelgroepen in de school daagt ons uit tot een zorgvuldige afstemming op de onderwijsbehoeften en de 'special needs' van onze leerlingen.

Onze leerlingen hebben het nodig dat zij specifieke leeractiviteiten aangeboden krijgen voor het stimuleren van de ontwikkeling van de leervaardigheden, waaronder de executieve functies. We zien binnen onze school dat het aanleren van de leervaardigheden en/of het inhalen van achterstanden op de leervaardigheden moeizaam verloopt. Leervaardigheden zijn niet makkelijk aan te leren omdat het veelal ingebed is in de hele persoonlijkheid van de leerling en al in de vroege ontwikkeling start. Dat wil zeggen dat ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van grote invloed is op de ontwikkeling van leervaardigheden.

Ook op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling is er bij de SBO-leerling vaak sprake van een ontwikkelingsachterstand. Leerlingen vinden het moeilijk samen met andere leeftijdsgenoten een vriendschap op te bouwen. Ze hebben vaak weinig vertrouwen in zichzelf, zijn kwetsbaar en weinig assertief. Veel leerlingen hebben een pestverleden achter zich. Zij vinden het aangaan van relaties en deelnemen aan groepsactiviteiten dan ook erg spannend. Zij hebben daar vaak veel weerstand tegen of proberen dit bewust of onbewust te vermijden.

Leerlingen kunnen hun gevoelens van angst en onzekerheid uiten op verschillende manieren. Bij onze leerlingen is hun angst en onzekerheid niet altijd te zien. Sommige leerlingen uiten dit door in een hoekje weg te kruipen, veel te verzuimen of zichzelf onzichtbaar te maken. Anderen krijgen veel fysieke klachten. Sommige leerlingen worden (hyper)actief. En weer anderen uiten hun (faal)angst door boosheid of agressie (verbaal of fysiek).

1.4 Specifieke beschrijving van de leerlingpopulatie

Om een goed beeld te krijgen van de leerlingen is het belangrijk dat elke leerkracht weet wat de diagnoses van de leerlingen zijn. Nog belangrijker is om te bepalen welke gevolgen deze diagnose voor de individuele leerling heeft. Autisme en/of een oppositionele gedragsstoornis heeft voor de ene leerling ernstigere

gevolgen dan voor de ander. Dit hangt samen met de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling en met de ontwikkeling van de leervaardigheden, waaronder de executieve functies.

De sociale omgeving draagt bij in de mate waarin de geconstateerde gedragsstoornissen tot problemen en belemmeringen leidt. Daarin speelt de thuissituatie een grote rol. Een goede ondersteuning vanuit de thuissituaties leidt tot een betere afstemming van de begeleiding van het kind. Sommigen van hen komen uit een problematische thuissituatie. In enkele gevallen is het bekend dat er sprake is van opvoedingsonmacht, beperkte financiële middelen of verslavingsproblematiek.

Om ons onderwijs zo goed mogelijk af te kunnen stemmen op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen zijn de volgende kenmerken van onze leerlingenpopulatie inzichtelijk gemaakt: het geslacht, zowel vastgestelde als vermoedelijke diagnoses, lichamelijke beperkingen, intelligentiegegevens, uitstroomprofielen en uitstroomniveaus.

Aantal leerlingen Noorderlicht schooljaar 2022-2023

Aantal leerlingen teldatum 1 februari 2023	Aantal jongens	Aantal meisjes
182 leerlingen	119 jongens (65,4%)	63 meisjes (34,6%)

1.5 Vastgestelde en vermoedelijke diagnoses

Ongeveer 7% van de leerlingen (aantal: 14) van Noorderlicht hebben een vastgestelde vorm van autisme. De diagnoses variëren van klassiek autisme tot PDD-NOS. Omdat de groep leerlingen met autismekennmerken ruim vertegenwoordigd is beschrijven we onderstaand de specifieke kenmerken van autisme en het gedrag dat we bij onze leerlingen zien. De volgende punten zijn kenmerken van autisme waar rekening mee gehouden dient te worden:

Problemen in de sociale interactie (contactstoornis):

- Moeite met sociaal of persoonlijk contact. Bijvoorbeeld moeilijk vriendschappen kunnen sluiten en onderhouden. De manier van contact maken met anderen is opvallend anders.
- Moeite om te begrijpen wat een ander van jou verwacht.
- Het niet goed kunnen aanvoelen van andere mensen.
- Weinig aandacht voor de ander. Dat kan zich bijvoorbeeld uiten in praten tegen iemand, in plaats van met iemand. Is de ander wel geïnteresseerd in wat ik te vertellen heb? is een vraag die iemand met autisme zich niet zal stellen,
- Geen oogcontact maken, dus langs iemand heen kijken.
- Niet goed in staat zijn om met anderen plezier, bezigheden of prestaties te delen.
- Andere eigenschappen van autisme staan hieronder genoemd.

Problemen in de communicatie:

- Vertraagde taalontwikkeling. Bijvoorbeeld niet praten tot het derde levensjaar.
- Het taalbegrip schiet tekort. Zo wordt taal altijd letterlijk genomen, een sarcastische opmerking wordt niet herkend. Dubbele betekenissen of (woord)grapjes worden niet begrepen.
- Eigenaardigheden in taalgebruik. Bijvoorbeeld te luid praten, eentonig praten, letterlijk herhalen van woorden (echolalie), zelf woorden maken (neologismen).
- Grote moeite hebben in het gaande houden van gesprekken.

Ander (afwijkend) gedrag en beperkte interesses/belangstelling:

- Vasthouden aan eigen gewoonten en routines. Afwijken daarvan zorgt voor gedragsproblemen, zoals een paniekaanval of een woede uitbarsting.
- Overgevoeligheid of juist helemaal niet gevoelig voor pijn, warmte en kou en geluiden.
- Afwijkende motoriek. Houterig bewegen, veel met de handen zwaaien (praten met de handen).
- Overmatige gerichtheid op een onderwerp en weinig tot geen belangstelling hebben voor andere onderwerpen.

Niet alle leerlingen vertonen elk kenmerk van autisme. Bovendien verschillen de diagnoses van de leerlingen. Leerlingen met PDD-NOS vertonen lang niet alle kenmerken van autisme, maar wel een aantal. Deze zijn dan vaak wel in ernstige mate aanwezig waardoor de leerling is aangewezen op het speciaal onderwijs. Hoeveel kenmerken een leerling vertoont van een autisme-spectrum-stoornis verschilt per leerling. Wel missen alle leerlingen belangrijke leervaardigheden (executieve functies) waardoor het leren bij geen enkele leerling vanzelf gaat. Autisme is een pervasieve ontwikkelingsstoornis, dat wil zeggen: het heeft gevolgen voor alle gebieden van het leven.

Een andere doelgroep in de school zijn leerlingen met acting-out (externaliserend) gedrag. Daarbij gaat het om leerlingen met de diagnose ADHD, ADD, ODD, of een andere vorm van een (oppositieele) gedragsstoornis. In totaal gaat het daarbij ongeveer om 12% (aantal: 22). Veel van deze leerlingen vertonen regelmatig opvliegend of agressief gedrag. Het gaat daarbij om agressie dat opgevat kan worden als het schade toebrengen aan een ander middels fysiek of psychisch geweld. Vaak komt dit gedrag voort uit angst, onzekerheid of frustratie. Bij externaliserende gedragsproblemen is er te weinig controle over de emoties en een gebrek aan zelfreflexief vermogen.

Jongeren met externaliserende problemen hebben vaak conflicten met andere mensen of met de maatschappij. Deze leerlingen worden vaak bestempeld als impulsief, explosief, sociaal onhandig, weinig inlevingsvermogen, ongeremd, chaotisch, zeer beïnvloedbaar, snel afgeleid, verbaal agressief, weinig zelfreflectie, schuld buiten zichzelf, gebrekkige sociale vaardigheden, kwetsbaar, negatief zelfbeeld. Over het algemeen zijn leerlingen met externaliserende kenmerken gevoelig voor prikkels, zijn snel afgeleid en hebben een beperkte concentratie. Dit vraagt om korte, duidelijke instructie in een prikkelarme omgeving.

In de afgelopen jaren worden er steeds meer leerlingen met hechtingsproblemen en/of ouder-kind relatieproblemen binnen Noorderlicht gesignaleerd, op dit moment is dat bij een grote mate van de leerlingen aanwezig, exacte percentages zijn niet bekend. Gezien het grote aantal multi probleem situaties waarin leerlingen van ons zich bevinden (sociaal-economisch en ouder-kind relaties) verwachten wij dat dit bij een groot aantal leerlingen aan de orde is. Daarnaast is dyslexie een leerstoornis die bij een significante groep leerlingen is vastgesteld, namelijk 0,5%.

1.6 Intelligentiegegevens

Zoals bij de algemene omschrijving is aangegeven richt Noorderlicht zich met name op leerlingen binnen het PO met een beneden gemiddeld tot gemiddeld IQ. Zoals hieronder in de tabel kan worden waargenomen hebben de meeste leerlingen van Noorderlicht een TIQ tussen 70 en 90.

Dit is niet helemaal zuiver, want het is geen eenduidige en zeker geen gemiddelde score, de WISC werkt tegenwoordig niet voor niets met ranges. Maar een range kun je niet gebruiken om je vraag te beantwoorden, daarom voor dit overzicht toch zo in kaart gebracht.

60-69	18 lln	11%
70-79	49 lln	30,5%
80-89	57 lln	35,5%
90-99	23 lln	14%
100-109	11 lln	7%
110-119	3 lln	2%
Totaal	161 leerlingen	
Van 25 lln is het IQ niet bekend		
(in ontvangen overzicht)		

Concluderend kunnen we zeggen dat minimaal 58,5% van de leerlingen een gemiddelde intelligentie heeft (TIQ 80-120).

Inrichting van het onderwijs

Noorderlicht is een school voor speciaal basisonderwijs. Op onze school worden leerlingen uit Tilburg en omgeving geplaatst, wanneer ze aangepast onderwijs nodig hebben. De meeste leerlingen van Noorderlicht zaten eerder op een gewone basisschool. Ze hadden daar meer hulp nodig bij hun ontwikkeling dan de school kon geven. Daarom werden ze verwezen naar het speciaal basisonderwijs. Kinderen die nog meer specialistische hulp en aandacht nodig hebben, gaan naar het speciaal onderwijs.

Afgestemd onderwijs

Het onderwijs op onze speciale basisschool wordt in aanbod en tempo afgestemd op de mogelijkheden en kwaliteiten van onze kinderen. Dat geeft ze vertrouwen in hun eigen kunnen, want ieder kind wil zich ontwikkelen en zelfstandig worden. Op Noorderlicht is voldoende ondersteunende expertise om het onderwijs af te stemmen op de behoeften van de leerlingen. Hiertoe is een doelmatige en efficiënte organisatie voorwaarde voor het optimaal realiseren van dit helpend onderwijs.

Omgaan met verschillen

Alle kinderen zijn uniek: in aanleg, vaardigheden, temperament, belangstelling, culturele achtergrond of andere situationele contexten. Sommige kinderen leren door veel herhaling en vaste structuren, anderen moeten juist geholpen worden vaste patronen te doorbreken. In onze visie houdt speciaal basisonderwijs rekening met verschillen tussen leerlingen door het accepteren van de kinderen zoals ze zijn, maar tevens ook door ze structuur te bieden.

Accepteren

Speciaal basisonderwijs begint met het accepteren van kinderen zoals ze zijn. Een kind dat zich geaccepteerd weet, voelt zich veilig en durft weer ontwikkelingstaken aan. Speciaal basisonderwijs houdt daarom rekening met verschillen tussen kinderen. Ook in sociaal emotioneel opzicht, want voor een aantal kinderen dat naar Noorderlicht wordt verwezen, is juist het samen werken en samen spelen moeilijk. Noorderlicht streeft naar een pedagogisch klimaat, waarin de sociale ontwikkeling wordt ondersteund door het kind te accepteren en structuur te bieden.

Aandacht

Speciaal basisonderwijs geeft kinderen meer individuele aandacht. Dat kan omdat de groepen kleiner zijn. In ons onderwijs proberen we de taken zo te structureren, dat de kinderen begrijpen wat ze moeten doen. Ze moeten kunnen leren op een manier die het beste bij hen past. Daarom worden vaak speciale leermiddelen of methoden gebruikt en worden de leerstapjes zo klein gemaakt als nodig is. Het proces van observeren, afstemmen en bijsturen is kenmerkend voor het pedagogisch en didactisch klimaat van het speciaal basisonderwijs.

Veiligheid

Iedereen moet zich op onze school veilig en geborgen voelen omdat we ervan overtuigd zijn dat een veilig pedagogisch klimaat zowel voor leerlingen als voor collega's een voorwaarde is voor stabiele persoonlijke ontwikkeling. Deze veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en wordt gerealiseerd door een open houding naar en een respectvolle benadering van leerlingen, leerkrachten, ouders en andere relaties. In een omgeving van wederzijds vertrouwen en respect komt eenieder tot zijn recht.

Kwaliteit

Noorderlicht streeft naar een hoge onderwijskwaliteit waarbij op een proactieve manier kijken en opbrengstgericht werken de basis vormen. Het team bestaat uit professionals. Zij beschikken over de noodzakelijke pedagogische, didactische en organisatorische competenties die voor begeleiden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften nodig zijn. Deze deskundigheid wordt door studie en nascholing actueel gehouden. De groepsgrootte is hanteerbaar voor de leerkracht waardoor met goed klassenmanagement alle leerlingen de aandacht kunnen krijgen die ze nodig hebben. SBO Noorderlicht heeft een systeem van kwaliteitszorg met een cyclisch karakter. Hiermee wordt op planmatige wijze gewerkt aan verbetering en borging van onze onderwijskwaliteit.

De basis voor onze kwaliteitszorg is het opbrengstgericht werken (OGW). De onderwijsbehoeften van leerlingen vormen de basis voor het leerkrachthandelen binnen de verschillende arrangementen. Het werken met een OPP voor iedere leerling en het hierop gebaseerde beleidskaarten is de borging van bovengenoemde. Opbrengstgericht werken aan de hand van het 4D-model zien wij als denk- en werkwijze om het rendement te verhogen en de kwaliteit van kwaliteitszorg en onderwijs te vergroten. Er is een logische verbinding tussen schoolstandaard, beleidskaarten en OPP.

2 Deel 2: BASISONDERSTEUNING

In dit deel gaan we dieper in op de basisondersteuning en hoe dit vorm gegeven wordt binnen onze school.

2.1 Basisaanpak

Door het in kaart brengen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen ontstaat de basis voor het handelen van de leerkracht binnen de groep. Veel voorkomende onderwijsbehoeften zijn vertaald binnen de pedagogische en didactische basisaanpak. Daar waarboven op de basisaanpak een leerling extra onderwijs- en/of ondersteuningsbehoeften heeft worden deze beschreven in het OPP van de leerling.

2.2 Didactische basisaanpak

We gaan uit van hoge verwachtingen. Dat betekent dat we t/m groep 5 de leerlingen zoveel mogelijk eenzelfde aanbod bieden wat betreft de kernvakken technisch lezen, begrijpend lezen, spelling, rekenen en taal. Wel wordt er gedifferentieerd in bijv. instructie (intensiteit) en verwerking op tempo en hoeveelheid werk. De leerlingen zijn ingedeeld in groepjes en krijgen een passend intensief, basis of verdiept arrangement.

Vanaf groep 5 loopt het niveau van de leerlingen steeds meer uiteen. Er worden groepen meer ingedeeld op leerroute (zie paragraaf 2.10). Het aanbod kan dan dus per groep verschillen. Ook dan wordt weer gewerkt met een passend intensief, basis of verdiept arrangement. Leerlingen blijven dus zoveel mogelijk in de klas en bij hun eigen leerkracht. Dit zorgt voor een eenduidige aanpak en veel rust.

Onze ambitie is geformuleerd in een schoolstandaard. Deze is uitgedrukt in functioneringsniveaus op een leerlijn. Het niveau van een leerling vormt de basis om leerlingen toe te wijzen aan een van de leerroutes binnen de beleidskaarten wat leidt tot een uitstroom bestemming.

Om een en ander organisatorisch mogelijk te maken worden voor deze kernvakken onderwijsassistenten en/of extra leerkrachten ingezet. Organisatorisch wordt intensief gebruik gemaakt van extra instructieruimtes/bijgeschakel ruimtes waar leerlingen op maat hun onderwijs krijgen aangeboden als dat nodig is. Het verdelen van de leerlingen over verschillende ruimtes, maakt de leeromgeving prikkelarm, gestructureerd en overzichtelijk.

2.3 Onderwijsmodel EDI

Binnen Noorderlicht wordt gewerkt met het Expliciete Directe Instructiemodel. Voor alle leerkrachten binnen Noorderlicht geldt dat zij kennis hebben van en handelen volgens het EDI. In alle groepen en bij alle vakken waar dit mogelijk is, wordt het EDI toegepast. In alle groepen wordt gewerkt met een instructietafel. Aanpassingen hierop vinden altijd plaats in overleg met de kwaliteitscoördinator. Deze wijziging wordt vermeld in de groepsaanpak.

In een les wordt in maximaal drie niveaugroepen gewerkt. Er wordt op verschillende niveaus instructie gegeven. Tijdens het zelfstandig werk is differentiatie te zien, zowel inhoudelijk als qua hoeveelheid. Leerlingen hebben een bepaalde mate van zelfstandigheid nodig om binnen het EDI te kunnen werken. De voorwaarden voor zelfstandig leren worden bij leerlingen opgebouwd vanaf groep 1. Vaardigheden als concentratie, intrinsieke en extrinsieke motivatie komen aan de orde. De leerlijnen Leren leren en Sociaal gedrag van de CED groep vormen hierbij het uitgangspunt. Onderdelen als taakaanpak, omgaan met uitgestelde aandacht en hulpvragen, zelfstandig (door)werken, samenwerken en reflectie op het werk worden programmagericht middels de executieve functies aangeboden.

2.4 Pedagogische basisaanpak

Om de randvoorwaarden goed te hebben voor de didactische basisaanpak hebben wij ook een pedagogische basisaanpak opgesteld. Hierbij kijken we naar:

- Visie;
- Positief schoolklimaat;
- Structuur in de tijd/activiteit;
- Structuur in de ruimte;
- Leerkrachtgedrag.

2.5 Visie

De visie op de pedagogische basisaanpak sluit aan bij de opvattingen van Luc Stevens. Belangrijk daarbij is:

- Het proactieve karakter van ontwikkeling; elk kind wil en kan zich ontwikkelen, en is daartoe in beginsel toegerust, maar moet daar wel de gelegenheid voor krijgen.
- Kinderen verschillen in talent, tempo en temperament. Deze verschillen moeten wij als vanzelfsprekend beschouwen en zijn het uitgangspunt voor onze aanpak.
- De psychologische basisbehoeften die de motivatie voeden;
- Relatie
- Competentie
- Autonomie

2.6 Traumasensitief lesgeven

De kwetsbare doelgroep binnen het SBO-onderwijs is met enige regelmaat bekend met traumatische ervaringen. Hierdoor versterken wij ons specialistisch kader door in te zetten op traumasensitief lesgeven. Naast een aanvullende bijdrage aan de relatie tussen leerkracht en leerling ervaren leerkrachten die traumasensitief meer bewustzijn van hun eigen stressniveau en dat van hun leerlingen. Dit zorgt ervoor dat zij blijvend een veilig en vertrouwd ontwikkelklimaat kunnen bieden voor hun leerlingen en collega's. Uit onderzoek is ook gebleken dat traumasensitief lesgeven een bijdrage levert aan de toename van positief contact en een afname van conflicten bij leerlingen met ingrijpende ervaringen. Leerlingen voelen zich lichamelijk en mentaal fijner in de klas en functioneren beter.

Werken aan zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid zijn vanuit deze optiek uiterst belangrijke aspecten om te ontwikkelen. Daarbij moet een afweging gemaakt worden tussen de mate van ondersteunen en uitdagen; vanuit veel ondersteuning proberen een kind uit te dagen. De weg naar opvoeding en onderwijs is een weg van voordoen, structureren, helpen, maar ook een weg van loslaten en zelf proberen. Ondersteuning is pas effectief wanneer het leidt tot uitdaging om een taak op zich te nemen en uit te voeren. Uitdaging is pas effectief als de leerling 'weet' dat de leraar beschikbaar blijft voor ondersteuning, ook in de zin van acceptatie van het resultaat van het werk. Ondersteuning dient altijd een uitdagingsaspect te hebben, en werkzame uitdaging omgekeerd altijd een ondersteuningsaspect. Dit alles in combinatie met de basale voorwaarde voor ontwikkeling: (zelf)vertrouwen en hoge verwachtingen.

2.7 Positive Behavior Support (PBS) / Positief School Klimaat (PSK)

De afgelopen jaren is op de SBO's de methodiek Positive Behavior Support (PBS) of Positief Schoolklimaat (PSK) geïmplementeerd. Uitgangspunt daarbij is dat de focus van de leraar komt te liggen op gewenst gedrag en het aanleren ervan (i.p.v. signaleren ongewenst gedrag en het bestraffen ervan).

Kernprincipes PBS / PSK:

1. Ontwikkel duidelijke gedragsverwachtingen
2. Communiceer en onderwijs je verwachtingen
3. Herken en bekrachtig het gewenst gedrag
4. Minimaliseer de aandacht voor ongewenst gedrag
5. Wees duidelijk en consequent met de gevolgen

Eenvoudige en doelmatige tactieken en strategieën worden aangeleerd om het gedrag van alle leerlingen te verbeteren. De aanpak vergt intensieve samenwerking en afstemming op teamniveau. Voorts is het van groot belang de ouders bij de aanpak te betrekken.

Op Noorderlicht, Zonnestein en Westerwel spelen de volgende pedagogische waarden een belangrijke rol:

- Veiligheid;
- Respect;
- Verantwoordelijkheid.

De schoolregels worden gekoppeld aan deze drie kernwaarden. De inzet van handelen is zowel gericht op het ontwikkelen van inzicht als op het aanleren van vaardigheden.

Voor Noorderlicht zijn de volgende schoolafspraken voortgekomen uit de drie kernwaarden:

1. We luisteren naar elkaar (naar kinderen, naar ouders, naar collega's, kinderen naar elkaar, kinderen naar volwassenen en ouders naar de leerkrachten).
2. We praten rustig met elkaar (neutraal, veilig, ik-boodschap, uit de emotie)
3. We zorgen voor elkaar (gangen, speelplaats, lokalen, spullen van school en van een ander).

Een belangrijke basisvoorwaarde hierbij vinden we dat we zelf het goede voorbeeld dienen te geven door wat we zeggen en doen en dat goed gedrag aan te leren is. Daarnaast vinden we het van belang dat we als team maar ook als individu weten waar grenzen liggen en hoe er binnen de school omgegaan wordt met grensoverschrijdend gedrag. Het gehele team is betrokken bij het formuleren van de visie, kernwaarden, doelen en regels van de school. Jaarlijks worden een aantal teambijeenkomsten georganiseerd gericht op het vormgeven van PBS/PSK. Binnen deze bijeenkomsten vormen de kracht en kwaliteiten van leerkrachten en leerlingen het vertrekpunt. Daarnaast is er aandacht voor het preventief en curatief handelen bij grensoverschrijdend gedrag.

2.8 Inhoud van het onderwijs

We werken met dezelfde methodes als in het regulier basisonderwijs. Dit zorgt er mede voor dat er sprake is van een doorgaande didactische ontwikkeling als een leerling van school wisselt. Voor onze kernvakken (rekenen, spelling, technisch lezen en begrijpend lezen) stelt de groepsleerkracht op grond van de informatie uit de OPP's en de uitslagen van de niet-methode gebonden toetsen, een didactisch groepsplan op. Dit plan bestaat uit:

- een organisatorische omschrijving;
- een concrete omschrijving van de leerdoelen voor de komende periode;
- de mate waarin wordt gedifferentieerd;
- de mate waarin rekening gehouden dient te worden met de ondersteuningsbehoefte van specifieke leerlingen en/of de groep;
- didactische afwegingen ten behoeve van de lesstof;
- keuze van strategiegebruik.
- Ook wordt er, indien wenselijk/noodzakelijk, een pedagogisch groepsplan geschreven.

2.9 Werken vanuit een uitstroombestemming

Wij werken sterk opbrengstgericht maar maken keuzes op basis van het integratief beeld. In het integratief beeld worden de onderzoeksgegevens en de stimulerende en belemmerende factoren uit het leerlingprofiel met elkaar in verband gebracht. We benoemen hoe de stimulerende en belemmerende factoren de uitstroom van de leerling op verschillende gebieden beïnvloeden en welk effect dit heeft op de uitstroom van de leerling. Het integratief beeld vormt de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming. Op grond van de uitstroombestemming wordt een leerling t.b.v. de kernvakken ingedeeld in een leerroute. Deze leerroute geeft aan volgens welke lijn een leerling zich moet ontwikkelen (binnen een vastgestelde bandbreedte) voor de domeinen technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen/wiskunde.

Bij de vaststelling van leerroute en uitstroombestemming stelt de school zich ambitieus op. We hebben hoge verwachtingen m.b.t. de ontwikkeling van de leerling. De leerkracht plant in het handelingsdeel van het OPP de te behalen vaardigheidsscores, functioneringsniveaus en bijbehorende toets in. Om deze planning te kunnen halen, wordt de instructie intensiteit vastgesteld. Jaarlijks wordt in het evaluatiedeel van het OPP weergegeven of een leerling binnen, boven of onder de te verwachte bandbreedte binnen de leerroute heeft gescoord.

Indien het niet lukt om een leerling het geplande aanbod te laten volgen wordt bekeken welke beïnvloedbare onderwijskenmerken aangepast kunnen worden, zoals

- leerstofaanbod;
- klassenmanagement;
- leertijd;
- didactisch handelen;
- pedagogisch handelen;
- schoolklimaat.

Voor de vakken Rekenen en Taal zijn er landelijke referentieniveaus vastgesteld. In deze referentieniveaus zijn doelen opgesteld, of beschrijvingen ervan, wat een leerling per niveau moet beheersen.

Referentieniveau 1F geeft aan wat leerlingen op 12-jarige leeftijd minimaal geacht worden te kunnen.

Regulier of speciaal (basis)onderwijs	Regulier of speciaal voortgezet onderwijs	Vervolgopleiding en arbeid
LEERROUTE 1 regulier basisonderwijs speciaal basisonderwijs speciaal onderwijs, cluster 1 t/m 4	VWO	WO HBO
	HAVO	HBO MBO niveau 4 (middenkaderopleidingen)
	VMBO-theoretische leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWO)	MBO niveau 3 of 4 (vak- en middenkaderopleidingen)
	VMBO-gemengde leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWO)	
LEERROUTE 2 regulier basisonderwijs speciaal basisonderwijs speciaal onderwijs, cluster 1 t/m 4	VMBO-kaderberoepsgerichte leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWO)	MBO niveau 2, 3 of 4 (basisberoeps- en vakopleidingen)
	VMBO-basisberoepsgericht leerweg (VO-of VSO) (in VO eventueel met LWO)	MBO niveau 1 of 2 (assistent- en basisberoepsopleidingen)
LEERROUTE 3 regulier basisonderwijs speciaal basisonderwijs speciaal onderwijs, cluster 1 t/m 4	Praktijkonderwijs (VO) of VSO uitstroomprofiel 'arbeid'	Arbeidsmarkt, al dan niet met certificering en/of kwalificatie op MBO niveau 1 (assistent opleidingen)

Leerroute 1

Leerlingen in leerroute 1 hebben een uitstroombestemming van HAVO/VWO of VMBO TL/GL.. Dat wil zeggen dat zij ondanks hun specifieke ondersteuningsbehoeften voldoende leercapaciteit hebben om naar deze schoolsoorten door te stromen.

Leerroute 2

Ook voor leerlingen in leerroute 2 die doorstromen naar het VMBO BB/KB is het wenselijk referentieniveau 1F te behalen. Deze leerlingen zijn echter minder in staat tot een hoog leertempo. Meer gestructureerde instructie en meer herhaling om de elementaire vaardigheden te automatiseren is voor hen nodig.

Leerroute 3

Leerroute 3 is de route voor leerlingen met de uitstroombestemming praktijkonderwijs of VSO uitstroom arbeid of dagbesteding. Op basis van functionaliteit zijn hier een aantal doelen/ beschrijvingen uit het referentiekader weggehaald. De overweging hierbij is dat het beter is deze leerlingen zaken te leren die ze gezien hun leercapaciteit aankunnen en die relevant zijn voor hun toekomstperspectief wat betreft scholing en werk. Door sommige onderdelen nu minder of geen prioriteit te geven ontstaat ruimte (= tijd) om andere onderdelen intensiever aan te bieden. Het streven is dat deze leerlingen aan het eind van het (speciaal)basisonderwijs belangrijke onderdelen van 1F halen. In het praktijkonderwijs werken ze verder aan het behalen van referentieniveau 1F.

2.10 Schoolstandaard

Per leerjaar en per kernvak is een leerstandaard vastgesteld. Voor de kerndoelen vanuit SLO liggen hier de diverse methodes aan ten grondslag. Voor de sociaal-emotionele doelen en maatschappelijke competenties gelden de leerlijnen vanuit het CED als uitgangspunt. Op Noorderlicht is in het kader van de ontwikkeling naar opbrengstgericht werken een schoolstandaard vastgesteld. Daarmee

beschrijven we naar welke niveaus we met ons onderwijs toe werken. Hierin onderscheiden we 4 leerroutes:

Leerroute 0: (HAVO/VWO)

Leerroute 1: (VMBO-TL)

Leerroute 2: (VMBO KB/BB)

Leerroute 3: (PRO)

Voor alle leerlingen wordt een verwachte uitstroombestemming na groep 8 bepaald.

Schooljaar		1	2	3	4	5	6	7	8			
Leeftijd		5 jaar	6 jaar	7 jaar	8 jaar	9 jaar	10 jaar	11 jaar	12 jaar			
Aanbod	Kleuterplein (maandenonderwijs)			CITO op functioneringsniveau (Fn)								
Leerroute 0	Januari			M3	M4	M5	M6	M7	M8	HAVO/VWO		
										2F		
TIQ > 110	Juni			E3	E4	E5	E6	E7	ET	VMBO-TL		
Aanbod										Uitstroom	Streef	
Leerroute 1	Januari			M3	E3/M4	E4/M5	E5	M6/E6	M7	VMBO-T	>15%	
										2F / 1S		
TIQ 90-110	Juni			E3	E4	M5	M6	E6	ET	VMBO-KB		
Aanbod										Uitstroom	Streef	
Leerroute 2	Januari			Mrt M3	E3	M4/E4	M5	E5/M6	E6	VMBO-KB	>75%	
										1F		
TIQ 80-89 TIQ 70-79	Juni			M3/E3	M4	E4	E5	M6/E6	ET	VMBO-BB		
Aanbod										Uitstroom	Streef	
Leerroute 3	Januari			Mrt < M3	M3/E3	E3/M4	M4/E4	M5	E5	Pro	>90%	
										< 1F		
TIQ 70-79	Juni			M3	E3	M4	E4	M5/E5	ET			
Aanbod	Afbuigende leerlijn											
Leerroute 4	Januari	3	4	< M3	Geen aanbod meer vanaf hier...							
TIQ < 70	Juni	3,5	4,5	< M3								

2.11 Schoolstandaard Sociaal Maatschappelijke Competenties

Het meten van sociaal-emotionele opbrengsten in het speciaal onderwijs is rand voorwaardelijk. Het houden van eigen lesobservaties, e.d. is prima voor een eerste indruk, maar het gebruik van het programma ZIEN geeft een duidelijk en vooral subjectief beeld van de individuele leerling in een groep en op een school. Ook hiervoor zijn landelijke standaarden vastgesteld, waardoor je je eigen resultaten eenvoudig kunt vergelijken. Ook hierbij geldt het belang om de resultaten te duiden, te interpreteren en daar streefdoelen/ ambities aan te koppelen. De ‘Analyse van de leerling populatie’ is een document wat hier erg samenhangend in is. Dit is de ambitie waar we in 3 jaar naartoe willen groeien.

Schoolstandaard SMC-sociaal gedrag en Leren Leren

Niveau gemeten op leerlijn sociaal gedrag leren/leren	Aanbod op niveau (ondersteuningsbehoefte)	1	2	3	4	5	6	7	8
	A (Leertijdadequaat / op afrop ondersteuningsbehoefte)	1	2	3	4	5	6	7	8
	B (Regelmatige ondersteuningsbehoefte)	1	2	3	4	5	5	6	7
	C (Eenmalige ondersteuningsbehoefte)		1	2	3	4	4	5	6
	D ((Zeer) intensieve ondersteuning)		1	2	3	3	4	4	5

- Het **streefniveau** bij einduitstroom van de leerling wordt bepaald op basis van de leerlingkenmerken en de bevorderende en belemmerende factoren. Dit kan variëren van eindniveau 5 tot en met 8. Iedere leerling behaalt tenminste niveau 5, zoals opgenomen in de leerlijnen Sociaal Maatschappelijke Competenties.
- De **norm** voor het behalen van een vaardigheid is dat leerlingen deze vaardigheid in 75% van de situaties op school laten zien.
- De **ontwikkeling** verloopt conform ontwikkelingsperspectief (OPP) als de leerling minimaal 75% van alle vaardigheden van het leerjaar behaalt.
- Het **resultaat op schoolniveau** is behaald wanneer 75% van de leerlingen een uitstroomniveau heeft conform OPP. Onze ambitie is dat alle leerlingen niveau 5 behalen bij uitstroom groep 8.
- Deze standaard, vastgesteld in januari 2023, wordt door analyse van data van opbrengsten driejaarlijks opnieuw vastgesteld. De eerste bijgestelde vaststelling vindt hiermee plaats in schooljaar 2023-2024.
- Uit de bestendingsgegevens blijkt of de leerlingen zich succesvol kunnen handhaven op de vervolgbestemming.

2.12 OPP

In overleg met ouders en de leerling wordt voor iedere leerling door de Commissie voor de Begeleiding een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) vastgesteld. Daarin worden middels dossieranalyse en eigen aanvullend onderzoek onderwijs- en ontwikkelingsbehoeften geformuleerd per leerling en worden de individuele stimulerende en belemmerende factoren die samenhangen met zijn diagnose beschreven. Door formulering van een integratief beeld wordt een leerroute (leerarrangement) vastgesteld welke de leerling tijdens zijn verblijf op school gaat volgen. Vanaf DL 30 wordt voor een leerling ook een uitstroombestemming opgesteld.

In het OPP wordt zo bondig mogelijk de volgende informatie van de leerling weergegeven:

- Persoonlijke gegevens;
- Het schoolverloop;
- Het integratieve beeld;
- De capaciteiten;
- Eventuele diagnoses;
- Actuele hulpverlening;
- De onderwijsbehoeften op basis van de bevorderende en belemmerende kenmerken.

De informatie uit het OPP vormt de basis voor het handelen van de leerkracht in de groep. Het OPP wordt binnen 6 weken na plaatsing opgesteld; binnen 3 maanden wordt het OPP met de ouders besproken en

wordt het document ter ondertekening voorgelegd. Bijstelling m.b.t. leerroute en uitstroombestemming wordt altijd met ouders besproken. Het OPP wordt meerdere keren per jaar besproken en geëvalueerd met ouders door de leerkracht, gedragswetenschapper en/of kwaliteitscoördinator. Het OPP dient als leidraad voor het oudergesprek. Het handelingsdeel (actuele hulpverlening, de onderwijsbehoeften en het ontwikkelingsperspectief) wordt jaarlijks geëvalueerd.

2.13 De leerling in beeld vanuit een cyclisch proces

Leerlingen worden intensief begeleid en gevolgd om aan hun leer- en ontwikkelingsbehoeften te kunnen voldoen. Het cyclisch proces van observatie, toetsing, gesprekken met ouders, planning en onderwijs is van groot belang.

Belangrijk bij het proces zijn:

- De school doet het intake onderzoek, bestudeert het dossier en stelt een eerste aanzet voor het ontwikkelingsperspectief (OPP) op;
- De betrokken leraren schrijven groepsplannen en specifieke handelingsplannen en zijn eigenaar van het OPP;
- Het OPP en de didactische en pedagogische groepsplannen zijn leidend voor het onderwijsaanbod en bijbehorende toetsing.
- Het ontwikkelingsperspectief is een dynamisch perspectief en wordt bij groepsbesprekingen besproken; bijstelling is mogelijk na de jaarlijkse evaluatie;
- Het ontwikkelingsperspectief wordt met de ouders besproken tijdens oudercontactmomenten. Indien de uitstroombestemming wordt bijgesteld, wordt dit altijd met ouders besproken en vastgelegd in het OPP. Dat vervolgens ter ondertekening aan ouders wordt voorgelegd;
- Ontwikkelingsdoelen worden weergegeven in vaardigheidsscores en functioneringsniveaus en gelden voor de ontwikkelingsgebieden technisch lezen, begrijpend lezen, rekenen en spelling, en worden jaarlijks voor twee toetsperiodes vastgesteld.
- De kleuters gebruiken het volg- en registratiesysteem vanuit de methode Kleuterplein.

De Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA) staat centraal bij het proces; de betrokken leerkracht maakt beleidskaarten (groepsplannen) voor rekenen, technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en ten behoeve van de sociaal emotionele ontwikkeling. Hierin worden de doelen voor het komende half jaar beschreven en de wijze waarop deze doelen bereikt moeten worden. Vervolgens worden de didactische plannen besproken met de betrokken kwaliteitscoördinator en de pedagogische groepsplannen met de gedragsdeskundige. Instrumenten die wij gebruiken voor het volgen en toetsen van de leerling volgens een vastgestelde toetskalender zijn:

- Methodegebonden toetsen; komen aan bod tijdens de groepsbesprekingen?
- LOVS toetsen: Leerling- en onderwijsvolgsysteem vanuit CITO;
- ParnasSys: Leerlingvolg- en leerlingsadministratiesysteem;
- Het OPP
- Kleuterplein
- Zien! Sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem

2.14 Specifieke ondersteuningsbehoeften en aanbod

Door onze jaarlijkse analyse van de leerlingpopulatie wordt onderwijskundig beleid en beleid op leerlingenzorg expliciet(er) vertaald naar de inrichting van onderwijs-zorg arrangementen. Deze arrangementen benadrukken het gegeven dat de focus voornamelijk komt te liggen op een continuüm van onderwijs en zorg. Dit benadrukt tevens dat, daar waar dat mogelijk is, gewerkt wordt

vanuit een geheel van onderwijs en zorg in één hand. De doelgroep van Noorderlicht bestaat uit kinderen en jongeren met een extra behoefte aan zorg en die extra ondersteuningsbehoefte maakt hen dusdanig kwetsbaar, dat een groot deel van hen afhankelijk is (en vaak zal blijven) van aanvullende zorg. Met de inrichting van onderwijs-zorg arrangementen wordt de grilligheid van samenwerking tussen onderwijs en zorg voor een groot deel weggenomen, waarbij de noodzaak van een meer integrale aanpak extra onderstreept wordt.

Als we kijken naar mogelijkheden van elke leerling is er telkens een hoge ambitie te stellen. Dit leggen we vast in het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) met een passende uitstroombestemming. Vanuit verschillende expertises en op verschillende momenten wordt er vervolgens bepaald wat de leerling nodig heeft om op het gewenste niveau uit te stromen. Dit is een proactief en cyclisch proces. Volgens een aantal vaste stappen die de leerling via een passende route leidt naar de maximaal haalbare uitstroombestemming.

2.15 Zorgniveaus

Noorderlicht onderscheidt in de nieuwe situatie drie niveaus van zorg en begeleiding:

Niveau 1

De zorg en begeleiding die erop is gericht om de leerling binnen het primaire proces optimaal te laten functioneren en die geldt voor alle leerlingen van Noorderlicht. Deze zorg begint met goed onderwijs in de vorm van onderwijskundig maatwerk. Dit niveau wordt vanuit zorg en begeleiding gekaderd door een krachtig pedagogisch klimaat. Organisatorisch wordt deze zorg en begeleiding gekaderd in de interne zorgstructuur van de school. De leerkracht is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit maatwerk. Gedragsdeskundigen, therapeuten, maatschappelijk deskundigen en kwaliteitscoördinatoren ondersteunen de leerkrachten om de onderwijszorgarrangementen op een goede wijze uit te voeren. In dit construct is er sprake van een permanente deskundigheidsbevordering van de leerkracht. Deze deskundigheidsbevordering wordt in gezamenlijke scholingsdagen uitgevoerd en ligt verankerd in het scholingsplan van Noorderlicht.

Niveau 2

De zorg en begeleiding die erop is gericht om leerlingen met specifieke hulpvragen te bedienen. De bedoelde zorg overstijgt de competentie van de leerkracht, maar valt wel onder de verantwoordelijkheid van de school. Deze zorg wordt op basis van interne observaties en onderzoek formeel toegewezen door de Commissie van Begeleiding, uitgevoerd door één van de deskundigen die aan de school zijn verbonden dan wel die onder de verantwoordelijkheid van de school opereren. Het gaat om zaken als sociale vaardigheidstrainingen, inzet schoolmaatschappelijk werk, remedial teaching, Rots en Water of dyslexietraining. Dergelijke interventies vinden indien mogelijk en gewenst onder schooltijd plaats. De leerkracht is in dit geheel de verbindende schakel tussen de medewerkers in het primair proces en de deskundigen die onder de verantwoordelijkheid van Noorderlicht opereren.

Niveau 3

Een aantal leerlingen heeft behoefte aan specialistische ondersteuning. Ondersteuning die de competentie van leerkracht en deskundigen van Noorderlicht overstijgt en die wordt geboden door een samenwerkende zorgpartner. Noorderlicht heeft geen directe invloed op deze interventies (behandeling, therapie, zorg en begeleiding), maar de school is zich terdege bewust van haar opdracht en de signalerende en rapporterende functie die ze hierin heeft. Dit betekent dat Noorderlicht in nauwe

samenwerking met de externe specialisten (ketenpartners) vorm wil geven aan een adequate externe zorgstructuur. De gedragswetenschapper is in dit geheel de verbindende schakel tussen interne en externe zorgstructuur. De eerste zorg en begeleiding wordt geleverd in de klas door leerkrachten en onderwijsassistenten. Kwalitatief hoogwaardig onderwijs is de basis voor goede zorg en begeleiding.

De meeste leerlingen van Noorderlicht hebben, gezien hun (meervoudige) problematiek behoefte aan een multidisciplinaire aandacht en aanpak. De specifieke ondersteuning van de leerlingen neemt Noorderlicht waar mogelijk zelf ter hand. Het uitgangspunt dat de school hierbij hanteert is dat deze ondersteuning een formele toewijzingscomponent kent. Ander uitgangspunt is dat deze specifieke ondersteuning laagdrempelig en kortdurend is. Dat pleit er voor specifieke ondersteuning in de school te organiseren. De daartoe noodzakelijke ruimten worden dan ook meegenomen in de begroting van Noorderlicht voor de komende jaren.

2.16 Executieve functies

Op onze school krijgt de ontwikkeling van de executieve functies bij onze leerlingen nadrukkelijk de aandacht. SBO-leerlingen hebben vaak erg veel moeite met deze vaardigheden om tot leren te komen. Door dit expliciet op te nemen in het leerstofaanbod geeft het leerlingen inzicht in het eigen leergedrag en biedt het hen een stimulans om het leergedrag te versterken.

Met de autometafoer maken we leerlingen bewust van de processen die in hun hoofd spelen. We zorgen voor een uitdagende omgeving en leerkrachten modellen hardop hoe het bij hen gaat (voordoen-samendoen-zelf doen). Het voordeel van het werken met deze metafoer is dat er een eenduidige duidelijke, actieve taal is voor kinderen, leerkrachten en ouders/verzorgers, visueel ondersteund met picto's. De inzet van de metafoer wordt dan ook versterkt door in alle klassen door de SBO-scholen heen dezelfde taal te spreken. Deze specifieke expertise in de school is geborgd door ontwikkelgroepen. Komende jaren worden de EF gekoppeld aan de leerlijnen van Leren leren

2.17 Sociale en maatschappelijke ontwikkeling

Het sociaal-emotionele welbevinden van de leerlingen heeft veel invloed op hun totale functioneren. Onze school besteedt daarom structureel en systematisch aandacht aan de sociaal-emotionele en maatschappelijke ontwikkeling van de kinderen. We doen dit omdat we onze kinderen willen opvoeden tot verantwoorde burgers. Ze moeten goed voor zichzelf kunnen zorgen en goed kunnen omgaan met de mensen en de wereld om hen heen (dichtbij en verder weg). De ontwikkeling van de groep en de individuele leerlingen wordt tijdens de perspectiefbespreking besproken (leerkracht en Commissie van Begeleiding). In deze gesprekken worden ook mogelijke aanpakken voor een groep of voor een individuele leerling besproken.

2.18 Burgerschap

Binnen Noorderlicht luidt de visie op burgerschap: leerlingen groeien op in een steeds complexere, pluriforme maatschappij. Onze school vindt het van belang om haar leerlingen op een goede manier hierop voor te bereiden. Leerlingen maken ook nu al deel uit van de samenleving. Allereerst is kennis van belang, maar daar blijft het wat ons betreft niet bij. Wij vinden het belangrijk, dat onze leerlingen op een bewuste manier in het leven staan, waarbij ze niet alleen respect hebben voor anderen, maar ook naar anderen omzien. In de school leren wij leerlingen daarom goed samen te leven en samen te werken met anderen. Wij willen leerlingen brede kennis over en verantwoordelijkheidsbesef meegeven voor de samenleving. Het belangrijkste kenmerk van onze school is dat wij praten in taal van vertrouwen met

elkaar, de leerlingen en de ouders. Wij leren leerlingen dat eenieder uniek en te vertrouwen is en dat je een keuze hebt in jouw handelen.

Onze ambities zijn:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.
- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.

3 Deel 3: EXTRA ONDERSTEUNING

De definitie van extra ondersteuning is dat de onderwijsbehoeften van de leerling dermate intensief en complex zijn, dat deze meer dan de (aanvullende) basisondersteuning vragen. Wij hebben intern veel expertise in huis maar kunnen daarnaast ook een beroep doen op collega scholen, de verschillende samenwerkingsverbanden o.a. Plein 013, of andere instanties zoals zorgpartners.

In dit deel wordt weergegeven wat wij als extra ondersteuning aanbieden, hoe wij dit aanbieden, met wie we dit aanbieden, welke samenwerkingen wij hiervoor aan gaan en hoe dit terug te zien is in de IVO-velden. Afsluitend formuleren we de ambities die wij hebben wat betreft de basisaanpak en extra ondersteuning.

3.1 IVO velden

Als instrument waarmee we de onderwijsbehoeften van de leerling in kaart brengen gebruiken we de IVO-velden van Miedema. Hierbij gaat men uit van de volgende uitgangspunten:

- Het denken vanuit de onderwijsbehoefte van de leerling is, in overeenstemming met de zienswijze van handelingsgericht werken, de basis voor goed onderwijs;
- De indicatiestelling baseert zich niet alleen op een ordening van de onderwijsbehoeften van de leerlingen (de vraag), maar ook op een ordening van de arrangementen (het aanbod);
- De indicatiestelling is geschikt om de huidige arrangementen toe te wijzen, maar ook om alle mogelijke toekomstige vormen van arrangementen toe te wijzen.

Onderwijsbehoeften en arrangementen onderscheiden zich op vijf voor indicatiestelling relevante kenmerken of velden:

1. de hoeveelheid aandacht en tijd (hoeveel extra tijd is er nodig of beschikbaar, welke eisen moeten we stellen aan het aantal handen in de klas of de groepsgrootte?);
2. het onderwijsmateriaal (welke onderwijsmaterialen zijn nodig of beschikbaar?);
3. de ruimtelijke omgeving (welke aanpassingen in de klas, in en om het schoolgebouw zijn nodig of beschikbaar om een normale schoolgang van de leerlingen met speciale behoeften te garanderen?);
4. de expertise (welke teamexpertise is nodig of beschikbaar, welke specialistische expertise is nodig of beschikbaar, met welke intensiteit?);
5. de samenwerking met andere instanties (samenwerking op welke basis en met welke intensiteit is nodig of beschikbaar met welke instellingen buiten het onderwijs?).

De IVO-velden biedt als instrument de mogelijkheid om het leerkracht handelen op basis van de te maken beredeneerde keuzes te versterken. De IVO-Velden voor de onderwijsbehoeften zijn terug te vinden in bijlage 1.

3.2 Samenwerkingspartners

TEDgroep van Amarant

TED komt van het woord 'UniTED, een Engels woord dat verenigd betekent. Bij TED volgen kinderen met een licht verstandelijke beperking en/of gedragsproblemen (tijdens of naschool) samen met hun ouders een aantal behandelmodules. Hierin leren ze om met problemen om te gaan. Dit gebeurt in samenwerking en afstemming met onze school. Zo zorgen we er samen voor dat de behandelingen en lessen op elkaar aansluiten. Op deze manier zorgen we voor verbinding tussen samenwerkingspartners en optimale ontwikkelkansen bij kinderen.

3.3 Schoolvoorbereidende Groep

Het doel van de Schoolvoorbereidende Groep is om kinderen een beter perspectief te bieden bij de start in het Speciaal BasisOnderwijs (SBO). Dit doen we door expertise vanuit onderwijs en jeugdhulp integraal in te zetten op onze SBO-locatie. We merken namelijk dat jonge kinderen vaak als tussenstop behandeling ontvangen bij de jeugdhulpaanbieders, als eigenlijk al duidelijk is dat zij op termijn kunnen uitstromen naar het SBO. Door een aanmelding bij de Schoolvoorbereidende Groep worden deze jonge kinderen eerder en beter toegerust in hun ontwikkeling en schoolloopbaan en is er sprake van minder schoolwisselingen. Daarnaast is verbinding en samenwerking met het systeem rond het kind een belangrijk uitgangspunt. Meerwaarde is ook dat wij als onderwijs en jeugdhulp veel van elkaar leren in de praktijk, waar andere kinderen ook van profiteren.

3.3.1 Werkwijze in de Schoolvoorbereidende Groep

Voor elk kind zal het aanbod en ondersteuning op maat worden aangeboden vanuit de behoeften en mogelijkheden van het kind en breder systeem. De gespecialiseerde pedagogisch medewerkers, leerkracht, onderwijsassistent en de inhoudelijke disciplines (indien nodig paramedici en/of gedragswetenschapper) zullen als integraal team samen zorgen voor één kind, één plan. Er wordt gefaseerd gewerkt vanuit een programma wat geleidelijk verschuift van focus op behandeling naar volledig deelname aan het onderwijs;

Fase 1: begeleiding en ondersteuning van het kind zijn met name gericht de verschillende ontwikkelingsgebieden als sociale ontwikkeling, emotionele ontwikkeling en gedrag.

Fase 2: Hierin wordt de ondersteuning uit de eerste fase aangevuld met vaardigheden om te kunnen deelnemen aan het onderwijs, zoals bijvoorbeeld het volgen van één bepaalde les binnen een onderwijsgroep met ondersteuning en begeleiding.

Fase 3: In deze fase ligt de nadruk op ondersteuning in het volgen van volledig onderwijs. Deze fase sluiten we af met het aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring voor het SBO.

Doelen waaraan gewerkt wordt in de SchoolVorbereidende Groep zijn afgestemd op de aandachtsgebieden in de ontwikkeling van het kind; sociaal-emotioneel, zelfredzaamheid, communicatie, taakgerichtheid, cognitieve ontwikkeling, spelontwikkeling en motorische ontwikkeling. Ouders worden intensief betrokken bij dit programma en ontvangen, indien gewenst, ook ondersteuning in de thuissituatie. De kinderen starten in een aparte groep binnen Zonnesteun en integreren stap voor stap in de activiteiten in de onderwijsgroep, afhankelijk van hun persoonlijk ontwikkelingsprogramma.

Indien meer expertise nodig is voor de ontwikkeling van (een van) onze leerlingen schakelen we expertise in vanuit andere disciplines. Te denken valt hierbij aan:

- Onze collegascholen van Biezonderwijs;
- Zorgboerderijen;
- Sterk Huis;
- GGz;
- GGD;
- Reguliere basisscholen in Tilburg e.o.;
- Regulier en voortgezet onderwijs scholen in Tilburg e.o.

3.4 Interne Specifieke Expertise

Om een goed overzicht te geven van de expertise die wij in huis hebben, bespreken we in dit deel de experts die van belang zijn bij de uitvoering van de extra ondersteuning, de interne specifieke expertise.

Hierin maken wij onderscheid in:

- ondersteuning van de leerling(en);
- ondersteuning op schoolniveau voor professionals en ouders;
- leden van het zorgteam.

Sommige experts hebben een dubbelrol, deze worden per onderdeel beschreven. Ondersteuning van de leerling(en) en op schoolniveau voor professionals en ouders.

Kwaliteitscoördinator:

De kwaliteitscoördinator begeleidt (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in hun professionele ontwikkeling door:

- Het verrichten van coördinerende activiteiten op het gebied van leerlingenzorg;
- Bespreking en vaststelling van pedagogische groepsplannen.
- Observeren en coachen van (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in de groep bij het lesgeven en begeleiden van leerlingen;
- Het organiseren van, en leidinggeven aan, groeps- en leerlingbesprekingen op basis van groepsplannen en OPP's;
- Het (mede)organiseren en/of uitvoeren van scholingsactiviteiten binnen de organisatie;
- Als lid van het zorgteam is de kwaliteitscoördinator voor de leerkrachten, de brug naar het zorgteam;
- Begeleiden/inwerken van nieuwe (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten;
- Aanspreekpunt voor ouders en externe partners m.b.t. de zorgstructuur van de school;
- Het initiëren en coördineren van arrangementsaanvragen/ toelaatbaarheidsverklaringen en het coördineren van de aanmeldingen en verwijzingen van leerlingen.

Logopedist:

Logopedie richt zich op het behandelen van leerlingen die ondersteuning nodig hebben m.b.t. hun spraak- / taalontwikkeling en/of communicatieve vaardigheden, met als doel het voorkomen en verminderen van onderwijsbelemmeringen. Indien nodig worden leerlingen logopedisch gescreend/onderzocht. Dit kan blijken uit dossiergegevens of naar voren komen uit de diverse overleggen zoals gepland binnen de zorgstructuur van de school.

Gedragswetenschapper:

Naast het verzorgen van begeleiding en coaching van leerkrachten in de omgang met de leerlingen, voert zij individuele begeleidingsgesprekken met leerlingen en verzorgt werkzaamheden m.b.t.:

- De begeleiding en coaching van leerkrachten (in de omgang met de leerlingen, didactische aanpak);
- Psychodiagnostisch onderzoek, gevolgd door een gesprek met de betrokkenen (ouders/verzorgers, leerkracht);
- Observaties in de klas;
- Individuele begeleidingsgesprekken met leerlingen (psycho-educatie, bespreken problemen op het gebied van functioneren in de klas en hoe hiermee om te gaan);
- Participeren in het zorgteam en Commissie van Begeleiding;
- Deelnemer interne adviescommissie t.b.v. de schoolverlatersprocedure;
- Aanname van nieuwe leerlingen (dossierstudie + advies/aanbevelingen).

Psychologisch assistent:

De psychologisch assistent ondersteunt de gedragswetenschapper bij de afname van (psycho)diagnostisch onderzoek en intelligentie onderzoeken

Schoolmaatschappelijk werker:

Het werk van de schoolmaatschappelijk werker bevindt zich in het gebied: school, thuis en hulpverlening.

- Probleeminventarisatie en hulpvraag formuleren. Toeleiding naar speciaal hulpaanbod en geïndiceerde zorg.
- Ouders voorzien van Informatie, advies en praktische dienstverlening en eventuele verwijzing naar instanties op het gebied van hulpverlening, dagbesteding en financiering.
- Signalering en preventie: contact onderhouden met ouders, hulpverlening, ketenpartners en veiligheidsinstanties.
- Signalering; onder de aandacht brengen en vragen stellen over veiligheid en stagnering van een kind in ontwikkeling.
- Lichte pedagogische- en psychosociale hulp; ouders adviseren bij opvoedproblematiek. Dit zijn kortdurende trajecten die na 3-5 keer worden afgesloten of doorverwezen.
- Lid van het zorgteam en CvB
- Elke twee weken vindt er een zorgteamoverleg plaats. De adjunct-directeur, gedragswetenschapper, schoolmaatschappelijk werker, kwaliteitscoördinator (eventueel ook de schoolarts en/of leerplichtambtenaar) bespreken in het zorgteam kinderen die extra ondersteuning nodig hebben.

Schoolarts:

De schoolarts, is vanuit de GGD, verbonden aan school en verricht standaard onderzoek aan vier- en elfjarige. Net als op alle andere reguliere scholen. De schoolarts neemt op aanvraag plaats in het zorgteam. Via het zorgteam kunnen vragen gesteld worden aan de schoolarts op medisch vlak. De schoolarts (en kinderarts) zijn intermediair tussen de school, de ziekenhuizen en medische behandelinstellingen.

Suggesties met betrekking tot de aanpak worden uitgewisseld en taken verdeeld. Zo worden ook ondersteuningsprocessen besproken en gevolgd.

Expertise aanwezig of beschikbaar

Expertise onderwerp	Aanwezig op school	Snel beschikbaar
Visuele beperking	Nee	Ja
Auditieve beperking	Nee	Ja
Taalontwikkelingsstoornis	Ja	Ja
Cognitieve beperking	Ja	Ja
Motorische beperking	Ja	Ja
Beperking door langdurige ziekte	Nee	Ja
Autisme Spectrum Stoornissen	Ja	Ja

ADHD	Ja	Ja
Dyslexie/Dyscalculie	Ja	Ja
Overige psychiatrische aandoeningen	Ja	Ja
Gedragsproblemen	Ja	Ja
Onderwijsachterstanden andere culturen	Nee	Ja

Overig onderwijsondersteunend personeel

Naast dat de school divers onderwijsondersteunend personeel in huis heeft, zijn er ook functies verplicht gesteld door de wetgever.

Interne vertrouwenspersoon:

De interne vertrouwenscontactpersoon is een medewerker van school bij wie leerlingen of ouders/verzorgers terecht kunnen met een klacht over machtsmisbruik. Hun werkwijze is:

- luisteren naar de klacht;
- informatie geven over de klachtenprocedure;
- overleggen met de externe vertrouwenspersoon;
- eventueel verwijzen naar de externe vertrouwenspersoon;
- contact houden met degene die de klacht heeft ingediend;

De Interne vertrouwenspersonen hebben geheimhoudingsplicht. Zij hebben een belangrijke taak op het gebied van preventie van machtsmisbruik op school. Contactgegevens zijn op te vragen bij de directie.

Externe vertrouwenspersoon:

De externe vertrouwenspersonen zijn deskundigen op het gebied van machtsmisbruik. Na een melding van een ingrijpende gebeurtenis of (seksueel) overschrijdend gedrag op school is hun handelen erop gericht om ernstige problemen zoveel als mogelijk te voorkomen. Zij geven deskundig advies en professionele ondersteuning. Zij kunnen meer ondersteuning bieden dan de interne vertrouwenspersoon op school

Anti-pest coördinator:

We hebben samen regels en schoolbrede verwachtingen afgesproken om een veilig schoolklimaat te waarborgen. We beschikken over een anti-pest protocol en voeren een actief beleid tegen pesten. De anti-pestcoördinator zorgt ervoor dat er actief beleid wordt gevoerd.

3.5 Materialen

Wij maken onderscheid in lesgebonden materialen en materialen en methoden ter ondersteuning van het welbevinden van de leerling(en).

3.5.1 Lesgebonden materialen

Wij werken met reguliere methodes om een doorgaande didactische ontwikkeling zoveel mogelijk te kunnen garanderen.

In tabel 1 staat een overzicht van de materialen per vakgebied. Hierin wordt aangegeven wat de reguliere methode is en wat wij bieden als remediërende methoden.

Lesgebonden materiaal

Vakgebied	Methodes Noorderlicht	Remediërende methoden (dit is erg divers)
Aanvankelijk lezen	Veilig leren lezen	
Technisch lezen	Estafette	Bouw
Begrijpend lezen	Nieuwsbegrip	
Taal	Taal op Maat	Taal in Blokjes
Spelling ¹	Staal	
Rekenen	Wereld in getallen	
Schrijven	Pennestreken	
Engels	Take it easy	
Aardrijkskunde	De Zaken van Zwijssen	
Geschiedenis	De Zaken van Zwijssen	
Natuur	De Zaken van Zwijssen	
Verkeer	Veilig Verkeer Nederland	
Muziek/expressive	Eigenwijs digital, ELO omgeving van Factorium	
Lichamelijke opvoeding	leerlijnen	
Beeldende vorming		
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Kwink	
Identiteit en burgerschap	Kwink	

3.6 Ambities Noorderlicht

Voor de komende jaren heeft Noorderlicht zichzelf onderstaande ambities gesteld die zijn gericht op de basisaanpak en extra ondersteuning.

- We werken op basis van de herziene schoolstandaard toe naar differentiatie binnen de groepen;
- Vanuit meer cyclisch planmatig werken komen we tot hogere leeropbrengsten bij leerlingen;

¹ Zoekend naar een nieuwe methode

- We investeren en professionaliseren in het inzetten van specifieke (digitale) leermiddelen ter ondersteuning van de vakgebieden;
- We hebben nadrukkelijke aandacht voor de evaluatie van onderwijsresultaten op individueel, groeps- en schoolniveau;
- We hebben hoge verwachtingen t.a.v. onze leerlingen gericht op hogere leeropbrengsten, zodat uitstroombestemmingen gehaald worden;
- We werken intensief samen met regulier basisonderwijs in de wijk en kijken naar de mogelijkheden van ieder individueel kind;
- We stemmen onderwijs en zorg af met onze samenwerkingspartners;
- We investeren in een positief en veilig pedagogisch schoolklimaat;
- We werken toe naar meer eigenaarschap en betrokkenheid van de medewerker, ouder en de leerling zelf;
- We werken volgens een samenhangend kwaliteitszorgsysteem en hebben zicht op de kwaliteit van het onderwijs en de ontwikkeling van de leerling.

4 Bijlagen

IVO 1 Hoeveelheid aandacht/tijd

Behoefte vanuit de basisaanpak:

- Op maat bekijken van de hoeveelheid te maken verwerkingsstof;
- Bepalen van de verwerkingstijd en hoeveelheid 'tijdsdruk';
- Een leerkracht die vaardigheden leert m.b.t. zelfstandig werken;
- Een onderwijsaanbod op maat; gedifferentieerde lesstof;
- Hulp bij het plannen en organiseren van het werk;
- Aansturing vanuit de leerkracht;
- Korte en duidelijke instructies, waarbij gecontroleerd moet worden of de instructies voldoende worden opgepakt;
- Visuele en auditieve ondersteuning;
- Afwisseling tussen inspanning en ontspanning;
- Tussentijdse controle en feedback;
- Een positieve benadering: complimenten geven, positieve feedback;
- Het opdoen van succeservaringen;
- Een leerkracht die inzicht geeft in sociale situaties en sturing geeft bij de interactie met klasgenoten;
- Een leerkracht die haar helpt bij het uitpraten/oplossen van een conflict;
- Een leerkracht die vaardigheden leert m.b.t. samenwerken en samenspelen;
- Hulp van de leerkracht bij het leren stellen van een hulpvraag;
- Een leerkracht die helpt bij het leren (h)erkennen van opbouw van spanning en/of frustratie;
- Een leerkracht die helpt bij het leren (h)erkennen, benoemen en adequaat uiten van emoties;
- Voorspelbaarheid; wie, wat, waar, wanneer?
- Een leerkracht die het welbevinden in de gaten houdt;
- Een vertrouwensband met de leerkracht;
- Nabijheid van de leerkracht;
- Een consequente, zakelijke benadering wanneer men negatief/grensoverschrijdend gedrag laat zien; grenzen stellen;
- Aansturing in de omgang met medeleerlingen;
- (extra) herhaalde instructie en begeleide inoefening;
- Aanleren en inoefening van de Executieve Functies, middels metaforen;
- Aanleren en inoefening van de gedragsverwachtingen ter bevordering van het sociaal-emotionele ontwikkeling (PBS).

Behoeften vanuit de extra ondersteuning:

- Veel herhaling;
- Het aangeboden krijgen van 1 leerstrategie i.p.v. meerdere;
- Voordoelen – samendoen – nadoen;
- Expliciete aandacht voor het vergroten van de intrinsieke motivatie;
- Een leerkracht die de methode durft los te laten.

IVO 2 Onderwijsmaterialen

Behoefte vanuit de basisaanpak:

- Uitdagend onderwijsmateriaal, passend bij de capaciteiten;
- Visuele ondersteuning;
- Orthodidactisch materiaal;
- Concreet materiaal, zoals bijv. PARWO-materiaal en de regelkaart van spelling;
- Een visuele dagplanning;
- Spullen liggen op een vaste plek;
- Onderwijsmateriaal dat past bij de instructie-niveau;

Behoeftte vanuit de extra ondersteuning:

- Een (gevoels)thermometer;
- Aangepast meubilair;
- Aangepast schrijfmateriaal;
- Inzet koptelefoon;
- Inzet wiebelkussen;
- Time-timer;
- Individuele dagplanning;
- Lesstof aangeboden in deelstappen;
- Motorische ondersteuningsmateriaal

IVO 3 Ruimtelijke omgeving

Behoeftte vanuit de basisaanpak:

- Een duidelijke en gestructureerde omgeving;
- Een prikkelarme omgeving;
- Een veilige en overzichtelijke omgeving;
- Een vaste plek in de klas;
- Een rustige werkplek;
- Een omgeving waarbij regels en afspraken duidelijk zijn;

Behoeftte vanuit de extra ondersteuning:

- Een time-out plek;
- Plaats achteraan of juist vooraan in het lokaal; plaatsing in de groep;

IVO 4 Expertise

Behoeftte vanuit de basisaanpak:

- Een leerkracht met expertise op het gebied van jonge risico kinderen;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van executieve vaardigheden;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van 21^e eeuwse vaardigheden;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ASS;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ADHD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met bovengemiddelde/beperkte capaciteiten;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met DCD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) NLD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met dyslexie;

- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) dyscalculie en automatiseringsproblemen;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van leerlingen met (kenmerken van) ODD;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van Sensorische Integratie;
- Een leerkracht met expertise op het gebied van hechting en trauma;
- Aan logopedische ondersteuning;
- Aan consultatie door de consulent vanuit het samenwerkingsverband;
- Aan ondersteuning door schoolmaatschappelijk werk;
- Aan ondersteuning door orthopedagoog/gedragswetenschapper;
- Aan ondersteuning door het Zorgteam.

Behoefte vanuit de extra ondersteuning:

- Aan ondersteuning door consulent Onderwijsondersteuning Zieke Leerling;
- Aan ondersteuning vanuit Amarant.

IVO 5 Samenwerking met externe instanties

Behoefte vanuit de basisaanpak:

- Samenwerkingsverbanden o.a. Plein 013;
- GGD;
- Reguliere basisscholen;
- Zorgteam;
- Westerwel en Zonnestein;
- Biezonderwijs

Behoefte vanuit de extra ondersteuning:

- Psychomotorische therapeut;
- Ceasar oefentherapeute;
- Consulent Onderwijsondersteuning Zieke leerling;
- Kinderfysiotherapie;
- Amarant TED;
- Zorgboerderij;
- GGz.

